

PUSHED

EDUKACIJA

PREVENCIJA

SUZBIJANJE NASILJA

**Podrška
ženama
starije
životne
dobi**

BaBe!

Financirano sredstvima
Europske unije

BaBe!

Financirano sredstvima
Europske unije

Priručnik je financiran sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja odražavaju samo stajalište autora te ne odražavaju nužno stavove Europske unije i/ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornim za informacije sadržane na ovom promidžbenom materijalu.

1 Državni zavod za statistiku, 2021.
2 Izvješće pučke pravobraniteljice za 2021.

Uvod

U Republici Hrvatskoj nasilje nad starijim osobama djeluje kao problem koji se nedovoljno prepoznaje i neadekvatno evidentira, pogotovo uzevši u obzir da je RH zemlja u kojoj je svaki peti stanovnik u dobi od 65 godina i stariji. U kontekstu iskustva obiteljskog nasilja, prema podacima iz Izvješća o radu Povjerenstva za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanje sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji za 2020. godinu, pred sudovima je evidentirano 314 žrtava starije životne dobi, što predstavlja porast u odnosu na 2018. i 2019. godinu, iako je ukupan broj žrtava u padu. MUP je tijekom 2021. godine evidentirao 760 žrtava obiteljskog nasilja starijih od 65, od čega 499 žena i 261 muškarca, što je pad u odnosu na 2020. godinu (1.095 žrtava obiteljskog nasilja starijih od 65). Prema evidenciji centara za socijalnu

skrb, zabilježeno je 289 slučajeva zanemarivanja potreba osoba starije životne dobi, što predstavlja blagi porast u odnosu na 2019. godinu.

Ono što se prepoznaje kao gorući sustavni problem jest da postojeći načini prikupljanja i objave dostupnih podataka koji se tiču nasilja nad starijim osobama nisu sistematizirani i kategorizirani u svrhu boljeg uvida u samu pojavnost tog nasilja poput strukture počinitelja (djeca, unuci ili partneri), vrste nasilja nad starijima (npr. fizičko ili ekonomsko nasilje) i poduzetih mjera (sankcije prema počiniteljima). U ovim mučnim vremenima visoke stope femicida u Hrvatskoj, posebice starijih žena koje su ubili njihovi sinovi ili njima bliske osobe, odlučili smo poseban naglasak staviti na preventivno djelovanje u području zaštite i podrške starijim

žrtvama obiteljskog nasilja. Iako starije žene doživljavaju sve oblike nasilja, nedostaju podaci o njegovoj prevalenciji, prvenstveno zato što se ne provode novija nacionalna istraživanja koja bi prikupljala takve podatke. Nedostatak podataka dovodi do nedostatka zaštitnih mehanizama i ograničenih usluga podrške žrtvama, kao i oskudnih preventivnih programa.

Projekt „*puSHEd - podrška ženama starije dobi. Edukacija. Prevencija. Suzbijanje nasilja*“ ima za cilj prevenciju i suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja prema ženama starije životne dobi razvojem rodno specifičnih odgovora u pružanju podrške žrtvama i podizanjem kapaciteta relevantnih stručnjaka/inja iz sustava zaštite i podrške. Projekt je usmjeren i na podizanje svijesti opće populacije

i poboljšanje odgovora zajednice na rodno uvjetovano nasilje prema starijim ženama pri čemu se prvenstveno podrazumijeva veći broj prijava nasilja, ali i prevencija istog. Predmetni projekt udruga B.a.B.e. provodi u partnerstvu s Gradom Zagrebom, Zakladom Zajednički put i Domom za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga-Zagreb“, a uz podršku Pučke pravobraniteljice, Udruge za podršku žrtvama i svjedocima i Europske socijalne mreže.

Priručnik ispred vas temelji se na dostupnoj literaturi, iskustvu i relevantnim podacima prikupljenim putem deset polustrukturiranih intervjua sa starijim ženama žrtvama obiteljskog nasilja te putem tri održane fokus grupe sa stručnjacima/stručnjakinjama koji/e rade u ovom području na različitim razinama (institucije, domovi, javna uprava,

skloništa, udruge i sl.). Cilj je bio mapirati potrebe i iskustva starijih žrtava te izazove s kojima se kao stručnjaci/kinje suočavamo pokušavajući pružiti adekvatnu podršku. Ono što nudimo putem ovog priručnika su informacije koje se mogu koristiti za razvijanje senzibiliziranog pristupa radu sa starijim osobama žrtvama obiteljskog nasilja, s naglaskom na potrebe starijih žena žrtava nasilja. Priručnik sadrži informacije o najčešćim oblicima nasilja prema ženama starije životne dobi, znakove na koje treba obratiti pažnju; opisuje prepreke koje žrtve doživljavaju prilikom prijave nasilja i nudi savjete za izravan rad sa žrtvama.

Nasilje prema ženama starije životne dobi

Nasilje prema ženama starije životne dobi teško je kršenje ljudskih prava utemeljeno na duboko ukorijenjenim predrasudama, dehumanizirajućim stereotipima i društvenim normama koje nasilje toleriraju, a u nekim slučajevima i opravdavaju. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) definira nasilje prema starijih osobama kao „pojedinačan ili ponavljan čin, ili nedostatak odgovarajuće radnje, koji se događa unutar bilo kojeg odnosa u kojem se očekuje povjerenje, a koji uzrokuje štetu ili nevolju starijoj osobi“.

Iako starije žene doživljavaju sve oblike nasilja, nedostaju podaci o njegovoj prevalenciji, prvenstveno zato što se ne provode istraživanja u cilju prikupljanja takvih podataka. Nedostatak podataka dovodi do nedostatka zaštitnih mehanizama i ograničenih usluga podrške žrtvama kao i oskudnih preventivnih programa.

Iako nasilje od strane partnera ili člana obitelji nad starijom ženom treba razmatrati u kontekstu dobi i spola, ono često ostaje na marginama između nasilja od strane intimnog partnera i nasilja prema starijim osobama. Na primjer, definicija nasilja prema starijim osobama uzima u obzir samo dob umanjujući činjenicu da žene nerazmjerno doživljavaju takvo nasilje, dok rasprava o intimnom partnerskom nasilju naglašava kako je ono ukorijenjeno u rodnoj nejednakosti s malo ili nimalo pažnje na dob. Na primjer, kod žena koje su starije životne dobi vjerojatnije je da će fizičke i mentalne posljedice nasilja biti otpisane kao normalan dio procesa starenja.

Intimno partnersko nasilje nadilazi dob; ipak, nasilje se često smatra specifičnim za žene mlađe životne dobi ili žene u reproduktivnoj dobi. Kada se to dogodi, nasilje koje

³ World Health Organization, [2022]. [Internet]. <raspoloživo na <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abuse-of-older-people>> [20.2.2023].

doživljavaju starije žene postaje nevidljivo i njihovi glasovi se utišavaju. Ovom problemu doprinose nedosljedne definicije koje koriste istraživači/ce, a koje mogu izostaviti žene koje sebe smatraju starijima, ali nisu prepoznate kao takve.

Pojam „stariji“ može značiti različite stvari različitim ljudima. Za potrebe ovog priručnika korištena je definicija Ujedinjenih naroda koja starije osobe definira kao one osobe koje imaju ili su starije od 60 godina.

Starije žene žrtve nasilja susreću se s jedinstvenim preprekama koje ih sprječavaju da zatraže pomoć. Razumijevanje starijih žena žrtava nasilja, taktike zlostavljača te postojećih sustavnih barijera kritično je pri razvijanju učinkovitih odgovora na problem nasilja u starijoj životnoj dobi.

Sram kojeg starije žene osjećaju kada su žrtve nasilja, u kombinaciji s nedostatkom usluga podrške, obeshrabruje ih da govore o onome što se dogodilo. WHO procjenjuje da je prijavljen samo 1 od 24 slučaja nasilja prema starijim osobama.

Najčešći oblici nasilja nad ženama starije životne dobi

Nasilje od strane sadašnjeg ili bivšeg intimnog partnera

Tjelesno, seksualno, emocionalno ili ekonomsko nasilje ili uhođenje od strane pojedinca s kojim osoba ima blizak osobni odnos koji se može karakterizirati identitetom para, stalnim fizičkim i/ili seksualnim kontaktom i emocionalnom povezanošću (npr. sadašnji ili bivši supružnik, dečko, partner za druženje ili seksualni partner).

Nasilje od strane člana obitelji

Tjelesno, seksualno, emocionalno ili ekonomsko nasilje ili zanemarivanje koje se događa unutar odnosa temeljenog na srodstvu, ovisnosti ili povjerenju (npr. nasilje od strane odrasle djece, braće i sestara ili drugih članova obitelji).

Zlostavljanje od strane njegovatelja/ice

Namjerni čin ili propuštanje djelovanja od strane njegovatelja/ice koji uzrokuje ili stvara rizik od ozljeđivanja starije osobe (npr. nasilje od strane odrasle djece, supružnika ili stručnjaka za pružanje skrbi). Takvo nasilje može uključivati fizičko, seksualno, emocionalno ili ekonomsko nasilje te zanemarivanje.

Oblici nasilja i kako ga prepoznati

Fizičko nasilje je kad netko udari stariju osobu ili s njom grubo postupa čak i ako nema vidljive fizičke ozljede.

Psihičko nasilje je kad netko starijoj osobi prijeti, vrijeđa ju, zastrašuje ili ponižava, postupa s njom kao s djetetom ili joj ne dopušta viđanje obitelji i prijatelja.

Ekonomsko nasilje je kad netko prevari, prijeti ili nagovori starije osobe da predaju svoj novac ili imovinu. Ponekad nasilnik može utjecati i prisiliti stariju osobu da izmijeni svoju oporuku, potpiše punomoć ili unovči ček bez znanja te osobe.

Seksualno nasilje je bilo kakav seksualni čin, pokušaj ostvarenja tog čina, neželjeni seksualni komentar ili prijedlog usmjeren protiv starije osobe i njene seksualnosti, a koji može

počiniti druga osoba bez obzira na situaciju ili odnos sa žrtvom.

Zanemarivanje podrazumijeva uskraćivanje brige, hrane i/ili emocionalne podrške koju starija osoba ne može sama sebi priuštiti; neispunjavanje položaja njegovatelja na odgovarajući način, bilo namjerno ili nenamjerno.

Digitalno nasilje je svaki oblik nasilja koji nastaje upotrebom digitalnih tehnologija, a može se odvijati na društvenim mrežama, aplikacijama za razmjenu poruka i mobilnim telefonima. Podrazumijeva vrijeđanje, uznemiravanje, seksualne primjedbe i ucjene, lažno predstavljanje s ciljem iznude novca od starijih osoba.

Čimbenici rizika

- izolacija (fizička, društvena)
- povijest obiteljskog nasilja
- ovisnost o starijoj odrasloj osobi
- problemi s ovisnošću
- depresija i drugi problemi mentalnog zdravlja
- kognitivni poremećaj

Znakovi upozorenja

- ako vam starija osoba kaže da je zlostavljana ili povrijeđena – vjerujte joj!
- ozljede kao što su modrice, uganuća, slomljene kosti, ogrebotine; posebno kada objašnjenje ne odgovara ozljedi
- promjene u ponašanju (depresija, povlačenje u sebe, strah)
- promjene u redovitim društvenim aktivnostima poput izostanka iz crkve ili drugih društvenih događanja
- promjene u svakodnevnom životu kao što je nagla prisutnost rođaka koji prethodno nisu bili uključeni u brigu ili novi prijatelji koji su odjednom i aktivno uključeni u život osobe
- promjene financijskih navika kao što je otkazivanje usluga (npr. televizije, telefona, interneta) jer računi nisu plaćeni; stvari koje „nestaju“ iz kuće
- znakovi zanemarivanja kao što su nedostatak hrane u kući, prepuštenost samima sebi na duže vrijeme, neposjedovanje potrebnih pomagala (npr. naočale, slušna pomagala), neposjedovanje odgovarajuće odjeće.

Svaka situacija je drugačija, stoga može biti teško utvrditi radi li se uistinu o nasilju. Znakovi upozorenja ne podrazumijevaju da se nasilje uistinu događa. Postavljajte pitanja, tražite savjete od stručnjaka/inja koji rade sa starijim osobama žrtvama nasilja, izbjegavajte osude i postupajte prema starijim osobama s poštovanjem. Vjerujte svojoj intuiciji.

PREPOZNAJ

- ▶ prepoznajte upozoravajuće znakove nasilja
- ▶ shvatite svoje brige ozbiljno
- ▶ naučite prepoznati znakove upozorenja

IMENUJ

- ▶ prevladajte oklijevanje da pomognete
- ▶ razgovarajte nasamo sa starijom osobom za koju sumnjate da bi mogla biti žrtva nasilja
- ▶ koristite neosuđujući jezik

PROVJERI

- ▶ postavljajte pitanja
- ▶ kontaktirajte stručnjake/inje koji/e rade sa starijim žrtvama nasilja
- ▶ provjerite postoji li izravna opasnost

UKOLIKO POSTOJI IZRAVNA OPASNOST, ODMAH POZOVITE POLICIJU NA 192!

Prepreke za prijavu nasilja⁴

Osobni razlozi

- neprepoznavanje nasilja
- poricanje nasilja
- percipirane i/ili stvarne posljedice prijave nasilja (npr. strah da će se nasilje intenzivirati jednom kad ga prijave)
- tradicionalna uvjerenja i stavovi o braku i rodnim ulogama
- nasilje shvaćeno kao privatni, obiteljski problem
- strah od oduzimanja autonomije, prisilnog smještaja u ustanovu za pružanje skrbi, oduzimanja prava odlučivanja

- kulturološki čimbenici (npr. podložnost žena muškarcima)
- strah od gubitka odnosa s djecom, unucima i drugim članovima/icama obitelji i/ili prijateljima
- osjećaj srama
- strah vezan uz društveni položaj (npr. seksualna orijentacija, etnička pripadnost)
- nedostatan informacija o dostupnim uslugama
- uvjerenje da su dostupne usluge namijenjene isključivo mlađim ženama

Međuljudski razlozi

- ovisnost ili suovisnost o partneru ili skrbniku (fizička, financijska i/ili emocionalna ovisnost)
- nedostatak podrške od strane obitelji i/ili prijatelja

⁴ Learning Network, (2016). [Internet] ‹raspoloživo na https://www.vawlearningnetwork.ca/our-work/issuebased_news_letters/issue-18/Plaintext_Newsletter_18.pdf› [20.2.2023].

- minimiziranje nasilja od strane obitelji i/ili prijatelja
- okrivljavanje žrtve od strane obitelji i/ili prijatelja
- naglasak na svetost braka i obitelji i rodnim ulogama od strane autoriteta (npr. crkva)

Fizičke prepreke

- život u udaljenom mjestu ili ruralnoj sredini; nemogućnost pristupa uslugama podrške
- nedostatak mjesta podrške ili mreže podrške
- funkcionalna ili fizički ograničena pokretljivost
- nedostatak financijskih sredstava za pristup uslugama ili prijevozu
- neposjedovanje telefona ili mobitela

Prepreke vezane uz socijalne servise

- neprepoznavanje nasilja prema ženama starije životne dobi od strane pružatelja socijalnih i zdravstvenih usluga
- ograničena istraživanja vezana uz nasilje prema starijim ženama
- stereotipno poimanje nasilja kao problema koji pogađa uglavnom mlađe žene
- nedovoljno prepoznavanje nevoljkosti starijih žena da pričaju o proživljenom nasilju i nedovoljno praćenje istih te izvršavanje procjene rizika
- prepisivanje tipičnih znakova nasilja starenju (npr. ozljede i zdravstveni problemi)
- nedostatak objekata i usluga za osobe s invaliditetom i poteškoćama u kretanju
- nedostatak specijalizirane podrške za starije žene

Savjeti za izravan rad s korisnicama starije životne dobi koje su žrtve nasilja⁵

Osoba koja sjedi ispred vas poduzela je najteži korak od svih: povjerila se nekome o nasilju koje proživljava. Sada treba vašu pomoć.

Ako korisnica ima više od 60 godina, velike su šanse da već dugo živi s nasilnikom – možda čak desetljećima. Ovo je možda prvi put da se obratila za pomoć.

Nemojte ništa pretpostavljati; umjesto toga postavljajte pitanja. Pitajte korisnicu treba li pomoć i osjeća li se sigurno. Prije početka razgovora, uvjerite se da ste u sigurnom okruženju.

Budite podrška i slušajte. Korisnica se možda neće osjećati ugodno odmah s vama podijeliti detalje o nasilju koje proživljava. Također, moguće je da korisnica neće prepoznati da je ono što joj se događa uistinu nasilje.

Objasnite korisnici da postoji pomoć i podrška koju može dobiti. Potaknite je da razgovara s nekim kome vjeruje, ako to niste vi. Ponudite se da pođete s njom i pratite je prilikom tog razgovora.

Pitajte ju što ona želi, što bi željela da vi učinite za nju i svakako poštujujte njezine odluke. Komunicirajte s njom

kako je teško potražiti pomoć i napustiti nasilnu situaciju paralelno ju upoznavajući s njenim mogućnostima.

Ukoliko daljnja podrška nije potrebna, uvjerite korisnicu da ste tu za nju kad god ona bude spremna. Uvijek držite otvorene komunikacijske kanale.

⁵ SafeLives. (2016). [Internet]. <raspoloživo na https://safelives.org.uk/practice_blog/5-challenges-older-victims-domestic-abuse-face-%E2%80%99-and-what-you-can-do-help> [20.2.2023].

PROBLEM

1

Problemi sa zdravljem i kretanjem utječu na mogućnost žrtve da potraži pomoć

Starijim ženama žrtvama nasilja može trebati više vremena da dobiju potrebnu podršku jer ne mogu lako izaći svog doma ili mjesta na kojem žive, nemaju sigurno mjesto na koje mogu otići ili nemaju pristup mobilnom telefonu. Navedeno može biti pogoršano činjenicom da počinitelj nasilja može biti ujedno i skrbnik.

Kako mogu pomoći?

Budite fleksibilni u pogledu mjesta i načina pružanja podrške - održavajte savjetovanja i kontakte na mjestima gdje se starije žene osjećaju sigurno ili im je lakše pristupiti (npr. zdravstvene ustanove).

Kad god je moguće sastanite se s korisnicom licem u lice te osigurajte da svaka vaša komunikacija zadovoljava njene potrebe - npr. korištenje usluge tumača za gluhe i nagluhe osobe.

Posjetite korisnicu u njenom domu kad je to moguće i kad procijenite da tamo može slobodno razgovarati i dogovorite posjete zajedno s drugim stručnjacima/kinjama ako je njihova prisutnost umirujuća za korisnicu.

Informirajte se o dostupnim kapacitetima u domovima za starije i nemoćne te skloništima i sigurnim kućama za žene žrtve nasilja.

Izdvojite vrijeme da osobi objasnite vrstu usluge koju pružate i način na koji joj možete pomoći.

PROBLEM

Žrtva ima ograničeno pravo na smještaj, pravnu ili financijsku potporu

Starijim ženama žrtvama nasilja mogu biti potrebni posebno prilagođeni domovi koji će im pomoći da živi samostalno. To može ograničiti mogućnosti koje su im dostupne s obzirom da medicinska skrb najčešće nije dostupna u sigurnim kućama za žene žrtve nasilja, a domovi za starije i nemoćne ne pružaju pravnu i psihološku podršku.

Također, napuštanje počinitelja može zahtijevati dodatne (pravne) troškove kao i skupe mogućnosti skrbi.

Kako mogu pomoći?

Informirajte se o dostupnim kapacitetima u domovima za starije i nemoćne te skloništima isigurnim kućama za žene žrtve nasilja.

Informirajte se o lokalnim odvjetnicima/ama koji/e nude pro bono usluge. Povežite ih s vašom korisnicom.

Informirajte se o potrebama starijih osoba, uključujući informacije o mirovinama i beneficijama koje su im dostupne.

Povežite se s lokalnim centrom za socijalnu skrb.

PROBLEM

3

Žrtva ne želi napustiti nasilnika ili ima probleme koji to otežavaju

Starije žene žrtve nasilja obično žive s nasilnikom dugi niz godina prije nego što zatraže pomoć. To bi moglo značiti da će im trebati više vremena da se nose s traumom ili da uopće napuste nasilnu okolinu. Također, žrtve mogu imati složene potrebe kao što je demencija. To može značiti da ćete s korisnicom raditi kroz duže vremensko razdoblje.

Kako mogu pomoći?

Poštujte autonomiju korisnice i njeno pravo da donosi odluke o vlastitom životu. Napustit će nasilnika kad na to bude spremna.

Pomozite korisnici izraditi sigurnosni plan; provjerite što je učinila u prošlosti da se zaštiti (i funkcionira li to još uvijek) te ima li kamo otići ako treba hitno pobjeći.

Osjećaj izoliranosti značajno utječe na kvalitetu života starijih osoba. Informirajte se ima li korisnica podršku unutar obitelji te istražite koje se aktivnosti nude na lokalnoj razini, a u koje se ista može uključiti.

Konačno, korisnici pružite što više odgovarajućih informacija koje joj mogu pomoći, izbjegavajući pritom poluinformacije koje je samo mogu opteretiti. Na taj način ćete joj pomoći da donese informirane odluke o svojoj budućnosti. Gdje je moguće, informacije joj pružite u pisanom obliku.

PROBLEM

Počinitelj je starija osoba ili osoba sa zdravstvenim teškoćama

Često se susrećemo sa slučajevima kad počinitelj boluje od demencije ili nekog drugog zdravstvenog problema. U tom slučaju, počinitelj se može smatrati ranjivim te bi zbog toga odgovor pravosuđa mogao biti neadekvatan u cilju zaštite žrtve nasilja.

Kako mogu pomoći?

Informirajte se o opcijama usluga podrške za „ranjivog“ počinitelja; možda postoji opcija da se njega izmjesti iz doma slijedom dijagnoze i na taj način pruži zaštita žrtvi.

Shvatite da vaša korisnica možda osjeća potrebu ostati u odnosu i pomoći nasilniku; podržite njenu odluku paralelno ju informirajući o njenim mogućnostima.

PROBLEM

5

Počinitelj je dijete ili unuk žrtve

Postoji realna mogućnost da će u ovom slučaju žrtve još rjeđe zatražiti pomoć. Razlog za to je često ljubav prema djetetu/unuku i želja da mu/im se pomogne. Također, mogu okrivljavati sebe zbog „pogrešnog“ odgoja.

Kako mogu pomoći?

Zbog prethodno navedenih razloga, mogućnosti za korisnice u ovakvim slučajevima mogu biti ograničene. Međutim, gdje god je to moguće, potrebno je istražiti alternativna rješenja u dogovoru s korisnicom. Npr. pokazalo se da korisnicama nije problem ako susjed/a prijavi nasilje policiji. S tim na umu, s korisnicama je moguće dogovoriti sigurnosnu riječ koju će koristiti u razgovoru sa susjedom od povjerenja kad želi da isti/a pozove policiju u njihovo ime.

Povežite se sa stručnjacima/kinjama iz lokalnog centra za socijalnu skrb. Ako je osoba koja je nasilna mlađa od 18 godina, informirajte se postoji li savjetnik/ca za mlade s problemima u ponašanju koji/a radi na lokalnoj razini.

Izuzetno je bitno umrežiti se s drugim akterima unutar sustava podrške ženama žrtvama nasilja. Kad god je to moguće, razmijenite informacije i zajedno posjetite korisnicu ako se ona tako osjeća ugodnije. Radeći zajedno postići ćete veće rezultate i, u konačnici, pomoći većem broju starijih žena žrtava nasilja.

Zaključno

Na mnogo načina, utjecaj života s obiteljskim nasilnikom isti je za sve žrtve – bez obzira na dob. Svaka žrtva se brine da joj se neće vjerovati ili da će morati živjeti sa stigmom nasilja. Žrtve se brinu i o financijskim problemima koji mogu uslijediti kad prijave nasilnika, hoće li se nasilje intenzivirati jednom kad isti bude pušten na slobodu i u konačnici što će se dogoditi počinitelju jednom kad progovore.

Međutim, za starije žene žrtve nasilja ovaj strah može biti intenziviran nizom drugih čimbenika. Kao stručnjacima/kinjama, svijest o ovim preprekama omogućuje nam da bolje razumijemo njihove strahove i, kao rezultat toga, uzmemo fleksibilniji i kreativniji pristup podršci.

Ne postoji „tipična“ žena žrtva nasilja. Međutim, obično

su mlađe žene ili obitelji te koje su prikazane na letcima, plakatima i u kampanjama. Iz tog razloga starije žene često ne prepoznaju da su one same žrtve nasilja. Također, navedenom odgovara i nedostatak usluga i resursa koji uzimaju u obzir jedinstvene potrebe starijih žena žrtava nasilja.

Generacijski jaz u stavovima prema vezama podrazumijeva da bi neke starije žene mogle prihvatiti nasilje kao dio uobičajene svakodnevnice. Starije žene manje su sklone razgovarati o problemima u vezi ili braku s obzirom da svoju ulogu najčešće poimaju kao vezanu uz dom, a razvod kao tabu temu.

Nevoljkost da razgovara o nasilju može pogoršati okrivljavanje žrtve od strane obitelji i okoline, a čak i dijela struč-

njaka/inja, najčešće iz razloga što je žrtva dugo živjela u nasilnoj okolini („ne može biti tako loše, ako si toliko dugo ostala s njim“).

Podrška ženama žrtvama nasilja razlikuje se ovisno o sredini u kojoj žrtva živi. Na nekim područjima podrška je puno dostupnija nego na drugim. Veliki broj starijih žena žrtava nasilja uopće nije upoznat s dostupnim servisima, posebno ukoliko se ne služe internetom.

Ako je nasilje trajalo dugi niz godina, postoji mogućnost da su žrtve isto već prijavile. Ukoliko nisu dobile pomoć i podršku koju su očekivale, nije neobično da su odustale od daljnje borbe.

Statistički je vjerojatnije da će starije žene imati više zdravstvenih problema i smanjenu pokretljivost za razliku od mlađih žena, što znači da ih njihova situacija čini dodatno ranjivima. To također može značiti gubitak sposobnosti jasne komunikacije uslijed moždanog ili srčanog udara, gubitka sluha ili drugih kroničnih bolesti što može dovesti do fizičke i društvene izoliranosti.

Također, stručnjaci/kinje skloni/e su neke od temeljnih znakova prepoznavanja nasilja pripisati dobi žrtava (npr. ozljede, zbunjenost, depresija), stoga ne postavljaju prava pitanja.

Uobičajena je i prepreka kod žena sa zdravstvenim problemima da je počinitelj nasilja ujedno i njihov skrbnik. To ih može dovesti do izolacije od drugih članova obitelji i

prijatelja, posebno u slučajevima kada žrtva veći dio života ovisi o počinitelju.

Odrasla djeca, s jedne strane, mogu biti podrška svojim majkama i poticati ih da odu i potraže pomoć. S druge strane, odrasla djeca mogu stvoriti i prepreke u smislu da starijoj majci daju do znanja da žele da oстане u braku i tako nastavi preuzimati ulogu njegovatelja starijeg oca. Odgovornost koju žene same sebi stavljaju da budu njegovateljice nasilnog partnera ili djece također može biti opterećujuća.

Vjerojatnije je da starije žene dugo žive u nasilnom okruženju. Pomisao da moraju napustiti dom u kojem su živjele niz godina, ostavljajući za sobom djecu, kućne ljubimce i

dragocjene stvari, može biti previše opterećujuća. Nakon što su cijeli život doprinosile obitelji i domu, boje se da će ostati bez ičega. Također, česte su životne situacije koje žrtvama daju osjećaj da nije pravo vrijeme da napuste dom (npr. smrt člana obitelji, rođenje unuka/e, odlazak u mirovinu).

Nasilje prema ženama starije životne dobi nedovoljno se prepoznaje i prijavljuje.

Važni kontakti

B.a.B.e. Budi aktivna. Budi emancipiran.

adresa: Selska cesta 112a, Zagreb

broj telefona: 01 4663 666

besplatni broj telefona: 0800 200 144

email: babe@babe.hr

web: www.babe.hr

Sigurna kuća Vukovarsko-srijemske županije

B.a.B.e. Budi aktivna. Budi emancipiran.

broj telefona: 032 414 910

broj mobitela: 098 982 4641 (svaki dan od 0 do 24h)

Grad Zagreb - Gradski ured za socijalnu zaštitu,

zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

adresa: Trg Stjepana Radića 1, Zagreb

broj telefona: 01 610 1271

email: socijalneustanove@zagreb.hr

web: www.zagreb.hr

Dom za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja

„Duga-Zagreb“

(tajna lokacija)

službena adresa: Ozaljska 93, Zagreb

besplatni telefon savjetovališta za djecu i odrasle žrtve obiteljskog

nasilja: 0800 88 98

email: savjetovaliste@duga-zagreb.hr

opće informacije Dom Duga: 01 383 1770

email: info@duga-zagreb.hr

web: www.duga-zagreb.hr

Zaklada Zajednički put

Središnji ured

adresa: Miljackina ulica 42a
broj telefona: 01 778 9890
email: zaklada@zajednickiput.hr
web: www.zajednickiput.hr

Senior centar Jarun

adresa: Hrgovići 93a
email: lea@zajednickiput.hr

Senior centar Donji Grad

adresa: Ulica kralja Zvonimira 17
email: karla@zajednickiput.hr

Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja

broj telefona (dostupan 0-24h): 116 006
email: npc@pzs.hr
web: www.pzs.hr

Pučka pravobraniteljica

adresa: Savska cesta 41/3, Zagreb
broj telefona: 01 4851 855 i 01 4851 853
email: info@ombudsman.hr
web: www.ombudsman.hr

BaBe!
Budi aktivna. Budi emancipirana.

babe.hr